

# Møteinnkalling

## Styret Stavanger konserthus IKS

---

<b>Møtested:</b>	<b>Stavanger konserthus, 6. etg., møterom 2</b>		
<b>Møtedato:</b>	<b>16.09.2019</b>	<b>Tid: kl. 15.00</b>	<b>Møtenr. 3/19</b>

---

Stavanger, 06.09.2019

Det innkalles til møte mandag 16.09.19, kl. 15.00 – 17.00 i Stavanger konserthus, 6. etg., møterom 2.

Eventuelle forfall meldes snarest til May Britt Hagerup, mobil 932 19 240 eller e-post:  
[mb@stavanger-konserthus.no](mailto:mb@stavanger-konserthus.no)

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Per-Harald Nilsson  
administrerende direktør

# Saksliste

## Styret Stavanger konserthus IKS

**Møtested:** Stavanger konserthus, 6. etg., møterom 2

**Møtedato:** 16.09.2019      **Tid:** kl. 15.00

**Møtenr.** 3/19

**Saknr.**

### **07/19 PROTOKOLLER**

Forslag til vedtak:

*Protokoller fra styremøte 15.05.2019 godkjennes.*

### **08/19 RESULTATRAPPORT, 1. HALVÅR 2019**

Forslag til vedtak:

*Resultatrapport for 1. halvår 2019 godkjennes*

### **09/19 OPPFØLGING AV SELSKAPSKONTROLL**

Forslag til vedtak:

*Styret slutter seg til administrasjonens redegjørelse og ber om at saken oversendes eierne for videre behandling.*

### **10/19 ORIENTERING OM NOU 2019:11**

Enklere merverdiavgift med én sats

Forslag til vedtak:

*Sak om NOU 2019:11 - Enklere merverdiavgift med én sats, tas til orientering.*

### **11/19 EVENTUELT**

# Møteprotokoll

## Styret Stavanger konserthus IKS

---

**Møtested:** Stavanger konserthus, 6. etg., møterom 2

**Møtedato:** 15.05.2019

**Tid:** kl. 15.00

**Møtenr.** 2/19

---

Møtet ble avholdt i forlengelsen av styrets heldagsseminar.

Til stede på møtet

**Medlemmer:** Thorhild Widvey, Harald Espedal, Tom Remlov, Anne-Kathrine Bergh, Kari Nessa Nordtun, Rolf Norås, Maren Berg-Thomassen, Gry Isabel Sannes (vara).

**Forfall:** Ingen

**Fra administrasjonen:** Per-Harald Nilsson, May Britt Hagerup

**Presse:** Ingen

**Saknr.**

**03/19 PROTOKOLLER**

Vedtak:

*Protokoller fra styremøter 18.12.2018 og 24.01.2019 godkjennes.*

**04/19 ÅRSBERETNING OG ÅRSOPPGJØR FOR 2018**

Styret behandlet årsberetning og årsoppgjør for 2018 og ga i den forbindelse uttrykk for tilfredshet med de resultater som er oppnådd.

Vedtak:

1. *Årsberetning og årsoppgjør for 2018 godkjennes.*
2. *Årsresultatet for 2018 overføres til egenkapitalen.*

**05/19 RESULTATRAPPORT 1. KVARTAL 2019**

Vedtak:

*Resultatrapport for 1. kvartal 2019 godkjennes.*

**06/19 EVENTUELT**

Det var ingen saker til eventuelt.

Stavanger 16.09.2019

Thorhild Widvey  
leder

Harald Espedal  
nestleder

Tom Remlov  
medlem

Anne-Kathrine Bergh  
medlem

Kari Nessa Nordtun  
medlem

Rolf Norås  
medlem

Maren Berg-Thomassen  
ansattes repr.

Per-Harald Nilsson  
adm.direktør

# Saksfremlegg

REFERANSE  
PHN

DATO  
06.09.2019

---

<b>Saken behandles i følgende utvalg:</b>	<b>Sak nr.:</b>	<b>Møtedato:</b>
Styret i Stavanger konserthus IKS	<b>08/19</b>	16.09.2019

---

## **08/19 RESULTATRAPPORT, 1. HALVÅR 2019**

Forslag til vedtak:

*Resultatrapport for 1. halvår 2019 godkjennes.*

## RESULTATRAPPORT, 1. HALVÅR 2019

### *Hva saken gjelder*

Rapporten gir en kortfattet oversikt over oppnådde resultater pr. 2. kvartal 2019. Selskapets virksomhet omfatter driften av konserthusene i Bjergsted og datterselskapet Maestro F&B AS. Kvartalsrapporten fokuserer på utviklingen i selskapets kjernevirksomhet, konserthusdriften.

### *Aktivitetsnivå og besøk*

Arrangementsstatistikken for første halvår 2019 bekrefter at utviklingen i konserthuset er stabil og positiv. Samlet besøk pr. 30. juni, var 111 258, som er ca. 1,7 % høyere enn på samme tidspunkt foregående år. Tilfeldig besøk i huset og besøk i Spiseriet registreres ikke. Mens vi i 2018 hadde en besøksvekst i 1. halvår som i stor grad kunne tilskrives utendørs arrangementer som Fotballfeber, er det høye besøket i 2019 i større grad generert gjennom konsertvirksomhet. Det har i første halvår vært avviklet 175 arrangementer. I tillegg kommer rigg- og øvingsaktivitet, som utgjør en betydelig del av tidsbruken i huset.

For året som helhet forventes fortsatt positiv besøksutvikling med økende konsertaktivitet.

Publikumsbesøk og antall arrangementer fordelt seg pr 30.06.19 som følger:

<i>Sjanger</i>	<i>Pr.2.kv. 2018</i>		<i>Pr.2.kv. 2019</i>	
	<i>besøk</i>	<i>ant. arr.</i>	<i>besøk</i>	<i>ant. arr.</i>
Klassisk / kunstmusikk	36 646	50	34 510	46
Rytmask	17 052	25	26 010	34
Møter og div. arr.	14 485	55	10 234	47
Show/revy/teater	14 702	19	14 397	21
Korps, kor ol.	5 450	4	6 129	7
Dans	5 483	9	6 913	11
Annet	15 713	27	13 065	9
Sum	109 531	189	111 258	175

Av kulturprogrammet utgjør antall innendørs arrangementer, som rettes mot målgruppen barn og familie, ca. 30%. Sammenlignet med foregående år er det en økning på ca. 9 %. Tilbudet til denne gruppen er sammensatt og består både av forestillinger som settes opp av eksterne arrangører og forestillinger som arrangeres av Stavanger konserthus. Serien Barnas konserthus arrangeres av konserthuset med støtte fra Inge Steenslands Stiftelse.

### *Kunstmusikk*

Det samlede besøkstallet for kunstmusikkfeltet viser en liten nedgang. Dette skyldes ikke redusert aktivitet, men reflekterer at SSO i 2. kvartal har gjennomført et større scenisk prosjekt (The Mute), som i statistikken faller inn under teater. Korrigert for virkningen av The Mute, er aktivitetsnivået og besøket innen kunstmusikkfeltet er stabilt. Den klassiske delen av kunstmusikkfeltet ivaretas i all hovedsak av SSO, mens konserthuset arrangerer en del mindre konserter med lokale utøvere og enkelte større konserter i egen regi. SSOs konserter er gjennomgående godt besøkt og ligger på samme nivå som foregående år. Konserthuset arrangerer selv hovedtyngden av orgelprogrammet, som er omfattende, nyskapende og internasjonalt.

Orgelprosjektet *Messiaen Complete*, som konserthuset arrangerte i november 2018, er nylig nominert til kritikerprisen 2018/2019. De to andre nominerte er: *Sisu perkusjonsensemble for konserten SISU: Xenakis og Grenager, Sentralen, Ultimafestivalen og Barokksolistene for forestillingen Dido og Aeneas, Den Norske Opera og Ballett*. Vinneren kåres i løpet av september 2019.

Denne våren har også serien med operakafeer vært en suksess. En legger opp til at operakafeene skal videreføres til høsten i samarbeid med Opera Rogaland.

### *Rytmask musikk*

Den sterkeste veksten, i antall arrangementer og besøk, finner vi på det rytmiske feltet. Sammenlignet med samme periode foregående år, er økningen i antall konserter ca. 35%, mens besøksøkningen er på 49 %. I 1. kvartal var konsertene med Robyn og Karpe klare høydepunkter. I 2. kvartal er det særlig grunn til å merke seg Maijazz sin suksess med 4 store konserter: Al Di Meola, Marius Neset/SSO, Jan Garbarek og Angélique Kidjo. I juni gjennomførte konserthuset, i samarbeid med Stageway, en større utendørs konsert for OBOS, med The September When, Hilde Selvikvåg, Eva Weel Skram, The Cardigans og TØFL.

Til tross for dårlig vær, oppnådde konserten et besøk på 5 700. Billetinntektene gikk uavkortet gikk til barne- og ungdomsarbeid i Stavanger.

Innen det rytmiske feltet er konserthuset selv arrangør for en betydelig andel av de større konsertene, særlig innen rock og elektronika. Konserthuset arbeider aktivt for å styrke arrangørmiljøet i byen og ønsker å knytte til seg flere faste, eksterne arrangører.

Stavanger konserthus har i 2. kvartal deltatt aktivt i planleggingen av byfester som Gladmat og festivalen Utopia. Arrangementene ble gjennomført i 3. kvartal og omtales nærmere i neste kvartalsrapport.

*Møter og diverse arrangementer*

Det har vært en noe lavere aktivitet innen møter og konferanser enn foregående år. Dette skyldes delvis stor aktivitet på konsertfeltet, med færre ledige datoer, men også at 2018 var et ONS-år. Den underliggende tendensen i møte- og konferansemarkedet er positiv. De mindre møtene i VIP-loungen betyr lite for konserthuset økonomisk, men er viktig for å kunne opprettholde Spiseriets daglige lunsjtilbud. Over noe tid har det vært registrert en utvikling i retning av færre, men større møter- og konferanser. Økonomisk er dette en gunstig utvikling, da større arrangementer gir bedre avkastning for både konserthuset og Maestro F&B AS.

Folken og Stavanger konserthus er i oktober 2019 valgt ut til være vertskap for den landsomfattende arrangørkonferansen, som hvert år arrangeres av Norske konsertarrangører. Konferansen gjennomføres med støtte fra næringsvdelingen i Stavanger kommune.

*Show, revy, teater*

Innen denne kategorien har det vært besøksvekst. Det reflekterer et høyt aktivitetsnivå hos flere aktører, men skyldes i 2. kvartal særlig SSOs store teaterprosjektet: *The Mute*. Forestillingen ble satt opp i et samarbeid med Janove Ottesen, Christian Eriksen og Arne Nøst. *The Mute* ble tildelt 2 Heddapriser: årets forestilling og prisen for beste scenografi og kostymedesign (Arne Nøst, Christina Loverly og Jill Tonje Holter).

*Kor, korps ol*

For kategorien *Kor, korps ol* har det vært en liten besøksvekst og noe flere konserter enn foregående år. Aktiviteten på dette området er stabil.

*Dans*

Mens danseprogrammet i første del av 2019 hadde sterke innslag av samtidsdans, har danseprogrammet i 2. kvartal vært preget av kulturskolens årlige storsatsing *Dansefest*, som alene oppnådde et besøk på over 2000, og to utsolgte forestillinger med St. Petersburg Ballett Theatre.

Stavanger konserthus samarbeider med Dansenett Norge og har i lengre tid arbeidet for å styrke det regionale samarbeidet på dansefeltet, gjennom å søke direkte deltakelse i RAS – regional arena for samtidsdans. RAS ble igangsatt som et kulturhovedstadsprosjekt i forbindelse med Stavanger 2008 og er i dag finansiert av Sandnes kommune, Rogaland



fylkeskommune og staten. RAS har fra starten av vært et prosjekt i regi av Sandnes kulturhus KF. Dette foretaket er i løpet av juni 2019 lagt ned og går nå inn i linjeorganisasjonen i Sandnes kommune. I forbindelse med regionreformen, vil det etter Stavanger konserthus sin vurdering, være naturlig å ta RAS sin regionale rolle opp til ny vurdering, med ønske om en videreutvikling av det regionale samarbeidet på dansefeltet. Konserthusets administrasjon er i dialog med kulturavdelingen i Stavanger om dette.

### Økonomisk utvikling

Den økonomiske utviklingen i konserthuset er stabil og positiv.

Driftsregnskapet pr. 30.06.2019 viser et driftsresultat for perioden på kr. 781 437, som er kr. 322 581 bedre enn budsjettet. Samlet omsetning ligger på kr. 28 mill., som er ca. 0,2 mill høyere enn periodebudsjettet. Til tross for økt omsetning har en lyktes med å redusere kostnadene med ca. 0,5 mill., sammenlignet med periodisert budsjett.

Prognosen for året som helhet viser et forventet resultat på kr 1,6 mill., som er ca. 0,6 mill. bedre enn vedtatt årsbudsjett. I årsprognosen er det innarbeidet oppdaterte inntektsforutsetninger, basert på faktisk booking, men det er ikke korrigert for usikkerhet i sponsormarkedet.

Inntekstposten *billettinntekter egne arrangementer* ligger lavere enn periodisert budsjettet. Årsaken til dette er at konserthuset har arrangert færre konserter selv, mens antallet eksterne arrangementer er økende. I årsprognosen er posten *billettinntekter egne arrangementer* justert ned med kr. 0,8 mill., mens leieinntektene fra eksterne arrangører er justert opp med kr. 0,7 mill.

Inntekstposten *refusjon utlegg andre* viser refusjon av utlegg som konserthuset har på vegne av eksterne arrangører. Posten er en motpost til *utlegg arrangement andre* på utgiftssiden. I årsbudsjettet og årsprognosen er disse postene like og gir dermed ikke utslag på bunnlinsen. Periode regnskapet viser et positivt avvik på kr. 145 737.

Som følge av innføring av nytt og rimeligere billettsystem, bokføres kostnadene knyttet til billettsystemet nå under kontorutgifter. Dette medfører et budsjettavvik på denne posten, men reflekterer ikke en reell kostnadsøkning i driften.

Kostnadsposten *vedlikehold inventar og utstyr* er viser pr. 30. juni en økning på kr. 157 151 og er i prognosen for året som helhet justert opp med kr 460 000. Årsaken til dette er økende vedlikeholdsbehov på en rekke områder, hvor fornyelse av møbler i foajeområdene, service på alle stoler i Fartein Valen og delvis fornyelse av PA-systemene har vært de er de største postene i

2019. Kostnadspostene knyttet til *vedlikehold av bygg og bygninger/utstyr* viser mindre periodiseringsavvik, og forventes på årsbasis å samsvare med vedtatt budsjett. Alle poster merket med tiltaksgrad 3 i vedlikeholdsplan av 22.03.2019 fra Norconsult, er innarbeidet.

Utgiftsposten *kjøp av tjenester* viser et merforbruk og er i årsprognosen oppjustert med ca. 0,2 mill. Årsaken til dette er økt kjøp av konsulenttjenester i forbindelse med anbudskonkurranser, vedlikeholdsplan og utvikling av forvaltningsstrategi for eiendomsmassen.

Den økonomiske utviklingen i Maestro F&B AS er fortsatt positiv. På årsbasis forventes et overskudd på samme nivå som foregående år, hvorav konserthuset mottar 50%. Bidraget fra Maestro F&B AS er innarbeidet i posten *leieinntekter, faste, andre*.

Samlet viser perioderegnskapet og årsprognosen at driften utvikler seg som forutsatt. Selv om det alltid vil være svingninger og usikkerhet knyttet til fremtidige billettinntekter og fortjeneste på utleie til andre arrangører, viser perioderesultatet en mer positiv utvikling enn vedtatt budsjett. På årsbasis forventes netto driftsresultat å ligge noe over vedtatt budsjettmål for 2019.

Regnskap for 1. halvår, med tilhørende prognose for året som helhet, følger vedlagt.

### **Momskompensasjon**

Finansdepartementet oppnevnte den 18. januar 2019 et ekspertutvalg (Forenklingsutvalget), som fikk i mandat å vurdere hvordan merverdiavgiften kan utformes enklere og med færre satser. Utvalget ble videre bedt om å vurdere om det er hensyn som tilsier reduserte satser og nullsatser i merverdiavgiften, og om slike hensyn kunne vært ivaretatt bedre og mer effektivt gjennom andre virkemidler enn differensiering av merverdiavgiften.

Forenklingsutvalget avleverte sin rapport i mai 2019. Selv om det i utgangspunktet ligger utenfor utvalgets mandat, peker utvalget på at dagens utstrakte unntak innenfor kultur- og idrettssektoren gir et uoversiktlig regelverk. Utvalget anbefaler at en tar opp til vurdering om flere deler av kultur- og idrettssektoren bør innlemmes i merverdiavgiftssystemet.

Stavanger konserthus har, i samarbeid med PWC, utarbeidet et høringssvar for interesseorganisasjonen Norske kulturhus. Det vises her til egen orienteringssak, sak 10/19, *Orientering om NOU 2919:11 Enklere merverdiavgift med én sats*.

Det har ikke kommet til nye momenter i selskapets dialog med SKD om retten til å kreve momskompensasjon i henhold til kompensasjonsloven. Selv om det er oppnådd aksept for delvis rett til momskompensasjon, er det fortsatt ikke avklart om SKD aksepterer beregning med prisfaktor (dvs. varierende kvadratmeterpris basert på faktisk byggekostnad). SKD har tidligere informert om at beregning uten prisfaktor kan føre til at minkingsbeløpet reduseres med kr 41,39 mill.

Stavanger kommune kompenserer i dag bortfallet av momskompensasjon i konserthusets drift. Dette fremkommer ikke direkte i perioderegnskapet, men rapporteres i selskapets årsregnskaper, og er innarbeidet i kommunens Handlings- og økonomiplan.

### **Sponsorarbeid**

Konserthuset har tre sponsorprogrammer:

- Byggsponsorer
- Konserthusalliansen
- Prosjektsponsorater

Byggsponsoratene er knyttet til finansieringen av byggeprosjektet og har langsiktige rettigheter til blant annet bruk av lokaler og uttak av billetter. Avtalene i Konserthusalliansen og prosjektsponsoratene bidrar direkte til konserthusets drift og er en vesentlig forutsetning for viktige deler av konserthusets program. Etter reforhandling består Konserthusalliansen nå av 2 hovedsamarbeidspartnere og 6 samarbeidspartnere. Det er ikke inngått nye avtaler i 1. halvår. På årsbasis vil gjeldende avtaler i Konserthusalliansen gi en brutto inntekt på ca. 4 mill.

Det arbeides kontinuerlig med å betjene eksisterende avtaler, og søke nye. Både eksisterende sponsorer og mulige fremtidige samarbeidspartnere inviteres jevnlig til ulike sammenkomster som programpresentasjoner, mottakelser og arrangementer. Selv om en har lyktes i arbeidet med å videreføre og inngå nye avtaler, oppleves fremdeles sponsormarkedet som stramt. Samarbeidet med næringslivet, både i form av sponsorater og i form av aktiv bruk av konserthuset som arena for næringslivsarrangementer, representerer en betydelig inntektskilde som er avgjørende for å finansiere konserthusets kulturprogram og øvrige drift.

### **Organisasjonen**

Stavanger konserthus har i noen måneder hatt et salgssamarbeid med Stavanger Forum Convention (SFC). Målsettingen har vært å bidra til å trekke flere store arrangementer til Stavanger og legge til rette for faglig utvikling i konserthusets eget salgsarbeid. En av medarbeiderne i Marked- og kommunikasjonsavdelingen har arbeidet en dag i uken i salgsteamet i SFC. Etter omleggingene på SFC har det ikke vært naturlig å videreføre denne ordningen.

Det er ellers ikke foretatt organisasjonsmessige endringer i perioden.

## HMS

Stavanger konserthus driver systematisk HMS-arbeid og har bedriftshelsetjeneste med årlig helsekontroll av alle medarbeidere. Det er i første halvår registrert et sykefravær på 2,2 %. Sammenlignet med samme periode i 2018 er det en oppgang på 0,01 %. Flere av konserthusets faste medarbeidere er satt opp på planlagte sykefravær (mindre operasjoner) i 2. halvår. For året som helhet forventes derfor en forbigående økning i sykefraværet.

I løpet av 2. kvartal 2019 er det registrert 4 saker i konserthusets HMS-avvikssystem:

- Personskade under opplæring. En person fikk en lettere skade i foten under opplæring i bruk av Easy-drop-vegg. Skaden kunne vært unngått ved bruk av vernesko. Hendelsen har ført til full gjennomgang av konserthusets personlige sikkerhetsinstruksjoner og rutinene for bruk av verneutstyr. Korrigerende tiltak pågår og slutføres i løpet av 3. kvartal.
- Mindre kuttskade. En av SSOs ansatte skar seg på aluminiumlist som beskytter hjørne ved notefremlegg i Foaje Larsen. Det er tidligere registrert tilsvarende skade andre steder i bygget. Korrigerende tiltak er iverksatt.
- Strekking av kabler. Det er registrert uheldig praksis med strekking av kabler under bevegelige sceneelementer i Fartein valen. Kabler skal ikke strekkes under bevegelige sceneelementer, da det medfører fare for skade på kabler og annet utstyr. Saken er fulgt opp og formidlet til SSO, Hove West og andre eksterne brukere.
- Fall på scenen. Under konserten 11. mai inviterte artisten Angélique Kidjo spontant et antall publikumere opp på scenen. Det medførte at en av gjestene snublet i teknisk utstyr og pådro seg et kutt i pannen. Vedkommende ble etter konserten sendt til sjekk på legevakten. Hendelsen har avdekket behov for strengere rutiner, som sikrer at publikum ikke tas opp på scenen uten at dette er avtalt på forhånd og nødvendige sikringstiltak iverksatt.

Konserthuset har over noe tid hatt utfordringer med manglende stabilitet i det wifi-baserte sambandet, som brukes til intern kommunikasjon mellom publikumsverter og teknisk personale under forestillinger. Sambandet er nå lagt om til radiobasert samband og fungerer tilfredsstillende.

## Eiendomsforvaltningen

Som meldt i forrige kvartalsrapport, har konsultantselskapet Norconsult utarbeidet tilstandsanalyse og vedlikeholdsplan for det nye konserthuset over en periode på 20 år. Vedlikeholdsplan 2019 – 2038 ble gjennomgått under styrets heldagsseminar 15. mai 2019 og følges nå opp med utvikling av en egen eiendomsstrategi for virksomheten. Strategidokumentet utarbeides i samarbeid med Norconsult og ferdigstilles i løpet av høsten 2019.

Vedlikeholdsplan 2019 – 2038 er oversendt rådmannen i Stavanger til orientering og legges til grunn i det videre økonomiplanarbeidet i Stavanger konserthus. Planen viser at vedlikeholdsbudsjettet på sikt bør økes med ca. 35 %.

Per-Harald Nilsson  
adm. direktør

Vedlegg: Resultatrapport pr. 2. kvartal 2019

## Resultatrapport for Stavanger Konserthus, pr. 2.kvartal 2019

	Regnskap pr. 2. kvart. -19	Budsjett pr. 2. kvart. -19	Budsjett 2019	Prognose 2019
Leieinntekter, faste, SSO	11 298 218	11 298 218	22 596 435	22 596 435
Leieinntekter, faste, andre	459 293	432 904	932 904	932 904
Leieinntekt, arrangement og drift	6 811 304	6 330 000	13 193 820	13 900 000
Bill.inntekter egne arr.	893 313	1 320 000	6 000 000	5 200 000
Bill.avgift	1 775 222	1 717 859	2 021 010	3 200 000
Sponsorinntekter	3 646 000	3 750 000	5 000 000	5 000 000
Tilskudd fra kommune/fylkeskommune	0	0	9 500 000	7 000 000
Tilskudd til dekning mva komp	0	0	0	2 500 000
Refusjon utlegg andre	2 937 041	2 800 000	8 000 000	8 000 000
Andre inntekter	114 115	150 000	1 259 305	1 259 305
<b>Totale driftsinntekter</b>	<b>27 934 506</b>	<b>27 798 980</b>	<b>68 503 474</b>	<b>69 588 644</b>
Lønnskostnader	9 797 933	10 458 476	24 340 671	24 381 909
Kompetanseutvikling, reiser, velferd	394 157	466 016	844 132	738 882
Annonser, reklame, trykksaker	1 826 034	1 662 699	3 325 397	3 516 301
Vedlikehold inventar og utstyr	1 914 374	1 757 223	4 210 495	4 669 495
Vedlikehold bygg	869 676	998 997	2 839 401	2 839 401
Kontorutgifter	1 930 705	1 667 879	2 997 165	4 221 238
Driftsutg. bygninger/utstyr	2 253 481	2 128 820	5 007 640	5 036 025
Utlegg arrangement andre	2 791 304	2 800 000	8 000 000	8 000 000
Arrangementskostnader egne	955 555	1 200 000	6 000 000	5 200 000
Kjøp av tjenester	6 073 452	5 071 818	10 882 839	11 090 520
Møter, repre., tilf.utgifter	154 708	219 696	459 392	459 392
Billetter Sponsoravtaler	225 130	240 000	800 000	800 000
Avskrivinger	0	0	495 261	495 261
<b>Totale driftskostnader</b>	<b>29 186 509</b>	<b>28 671 624</b>	<b>70 202 393</b>	<b>71 448 424</b>
Renteinntekter	2 051 659	1 354 000	2 708 000	3 500 000
Rentekostnader/gebyrer	18 219	22 500	45 000	45 000
<b>Sum finansposter</b>	<b>2 033 440</b>	<b>1 331 500</b>	<b>2 663 000</b>	<b>3 455 000</b>
<b>Nettoresultat</b>	<b>781 437</b>	<b>458 856</b>	<b>964 081</b>	<b>1 595 220</b>

# Saksfremlegg

REFERANSE  
PHN

DATO  
06.09.2019

<b>Saken behandles i følgende utvalg:</b>	<b>Sak nr.:</b>	<b>Møtedato:</b>
Styret i Stavanger konserthus IKS	09/19	16.09.2019

## 09/19 OPPFØLGING AV SELSKAPSKONTROLL

Forslag til vedtak:

*Styret slutter seg til administrasjonens redegjørelse og ber om at saken oversendes eierne for videre behandling.*

## Bakgrunn

Kontrollutvalget i Stavanger kommune bestilte i april 2018 selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Stavanger Konserthus IKS. Formålet med selskapskontrollen har vært å gjennomføre kontroll med forvaltningen av eierinteressene i Stavanger konserthus IKS (eierskapskontroll) og utvalgte forhold knyttet til selskapets drift og utvikling (forvaltningsrevisjon). Rogaland Fylkeskommunes kontroll- og kvalitetsutvalg har sluttet seg til Stavanger kommunes bestilling.

Kontrollen ble gjennomført høsten 2018. Styret i Stavanger konserthus IKS behandlet selskapets høringsuttalelse, som i sin helhet er inntatt i den endelige rapporten, 24. januar 2019. Rapporten er deretter behandlet i Kontrollutvalget i Stavanger og Rogaland Fylkeskommunes kontroll- og kvalitetsutvalg.

Fylkestinget behandlet saken 5. mars 2019 og fattet da følgende enstemmige vedtak:

- 1. Selskapskontrollrapporten med forvaltningsrevisjon av Stavanger konserthus IKS tas til orientering.*
- 2. Rapporten oversendes selskapet og fylkesrådmannen for oppfølging av rapportens anbefalinger.*
- 3. Rapporten oversendes regional- og kulturutvalget til orientering.*
- 4. Kontroll- og kvalitetsutvalget får tilbakemelding om hvordan rapportens anbefalinger er fulgt opp.*

Saken er deretter oversendt Stavanger konserthus IKS, med anmodning om tilbakemelding til kontroll- og kvalitetsutvalget innen 1. oktober 2019.

Stavanger bystyre behandlet saken 11. mars 2019 og fattet følgende enstemmige vedtak:

- 1. Bystyret i Stavanger tar den framlagte rapporten fra selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Stavanger konserthus IKS til etterretning.*
- 2. Rapporten oversendes styre og eierkommuner. Det bes om tilbakemelding på oppfølging av bystyrets vedtak inkl. rapportens konklusjoner og anbefalinger innen ca. 6 mnd. etter at rapporten er behandlet i kommunestyrene/fylkestinget.*

Etter forslag fra den uavhengige representanten Torfinn Ingeborgrud ble følgende tilleggforslag enstemmig vedtatt:

*Bystyret ber også om en vurdering av hvordan selskapet kan bidra til å oppfylle Stavanger sine mål om 80% reduksjon av klimautslipp innen 2030.*



## Selskapets oppfølging av revisjonens anbefalinger

Stavanger konserthus IKS oppfatter rapporten som grundig og nyttig. Vi registrerer at det ikke er avdekket avvik fra lover og forskrifter, men at revisjonen på 5 punkter anbefaler at selskapet endrer praksis i samsvar med KS sin veileder for eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Av selskapets høringssvar, som er tatt inn i rapporten, fremgår det at selskapet hadde tatt alle anbefalinger til følge allerede før rapporten ble ferdigstilt. Til de enkelte anbefalingene kan vi opplyse følgende om selskapets videre oppfølging:

**Revisjonens anbefaling:** *Styrets egnevaluering bør gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.*

Praksis har tidligere vært at informasjon om styrets egnevaluering har vært gjort tilgjengelig for valgkomiteen gjennom møte mellom valgkomiteens leder og styrets leder. Det er vårt inntrykk at valgkomiteen har vært tilfreds med denne praksisen, men vi er prinsipielt enige i at det vil være en fordel om evalueringen også oversendes skriftlig. Rådet om skriftlig oversendelse av styrets egnevaluering tas til etterretning og følges opp ved neste evaluering.

**Revisjonens anbefaling:** *Styret bør utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.*

I Stavanger konserthus IKS har rollefordelingen mellom styret og daglig leder vært tydelig og det fremgår av rapporten at samarbeidet mellom daglig leder og styret er preget av åpenhet og tillit. Rapporten viser til at det ikke foreligger lovkrav om utarbeidelse av særskilt instruks, men vi deler revisjonens oppfatning om at slik instruks kan være nyttig. Revisjonens anbefaling er fulgt opp. Instruks for daglig leder fastsatt i januar 2019.

**Revisjonens anbefaling:** *Eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen for å sikre rolleavklaring og oppgaver, særlig ved utskiftinger. Vurderinger av generell habilitet bør også tas med her.*

Dette er eiers forhold, som i utgangspunktet ikke kommenteres av selskapet. Vi vil kun bemerke at det i bystyresak 4293/13 er gitt generelle føringer for valgkomiteens arbeid.

**Revisjonens anbefaling:** *Selskapet bør gjøre aktuell informasjon om selskapet lett tilgjengelig på hjemmesiden slik at det legger til rette for innsyn. Videre bør selskapet vurdere praksis i forhold til hvordan informasjon tilknyttet styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden, både i forhold til tidsaspektet for når protokollen publiseres og om innkalling, sakslister og protokoller kan splittes opp for å gjøre det mer oversiktlig.*

Stavanger konserthus IKS praktiserer meroffentlighet. Praksis har vært at møteinnkallinger og sakspapirer til representantskap og styre, herunder også økonomiplaner og årsmeldinger, publiseres på selskapets nettsider på samme tidspunkt og i samme form som de sendes ut til representantskapets og styrets medlemmer. Deler av pressen har også fått sakspapirer direkte tilsendt. Vi oppfatter at pressen og eierne har vært fornøyd med innsynet i selskapet. Vi er imidlertid enig i at protokoller og årsmeldinger med fordel kan gjøres lettere tilgjengelig på våre nettsider og har endret vår publikasjonspraksis på dette punktet.

**Revisjonens anbefaling:** *Selskapet bør gjennomgå post- og arkivrutinene slik at en sikrer at noens personlige forhold eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å unnta offentligheten ikke kommer på postlisten. Rutinene på området bør nedtegnes skriftlig.*

Det fremgår av rapporten at kontrollen er gjennomført på et tidspunkt hvor selskapet la om sine arkivfunksjoner fra papirarkiv til nytt elektronisk arkivsystem, 360 DocStore. Kontrollen avdekket enkelte tilfeller av feilregistrering, men presiserer samtidig at disse er rettet opp. Avviket gjaldt taushetserklæringer som ikke inneholdt personopplysninger. Som et ledd i innføringen av nytt arkivsystem, er selskapets arkivrutiner nå definert gjennom 360 DocStore og i egen skriftlig instruks for arkivfunksjonen. Revisjonens anbefaling er således tatt til følge.

### **Stavanger bystyres tilleggsvedtak**

I tilknytning til behandlingen av selskapskontrollen har Stavanger bystyre bedt om *en vurdering av hvordan selskapet kan bidra til å oppfylle Stavanger sine mål om 80% reduksjon av klimautslipp innen 2030*. Dette er et tema som selskapet gjerne vil bidra til å belyse, men som formelt ligger utenfor mandatet for selskapskontrollen. Det foreligger følgelig ingen vurderinger eller anbefalinger fra Rogaland revisjon på dette området. Vår redegjørelse på dette punktet må sees som en tilleggsinformasjon fra selskapets side, som ikke relaterer seg til den aktuelle selskapskontrollen eller konkrete anbefalinger fra Rogaland revisjon.

Målsettingen om 80% reduksjon av klimautslipp innen 2030 er vedtatt som en del av kommunens *Klima og miljøplan 2018 – 2030*. Stavanger bystyre vedtok denne planen 26. november 2018, det vil si etter at selskapskontrollen var gjennomført. Stavanger konserthus IKS har merket seg kommunens reviderte klimamål og vil arbeide for å implementere disse i selskapets langsiktige planer for videre utvikling i alle deler av konserthusets drift.

Det nye konserthuset er i utgangspunktet et bygg hvor mye er lagt til rette for miljøvennlig drift. Bygningen har gode forutsetninger for effektiv energistyring, er tilrettelagt for riktig avfallshåndtering og har miljøvennlige løsninger på flere områder. Et eksempel på miljøriktige løsninger er det over 4000 kvm store sedumtaket, som bidrar til fordrøyning av overflatevann og redusert energibruk, samtidig som det utgjør et verdifullt habitat for bier og andre pollinerende insekter. Et annet eksempel er komposteringsanlegget som har ført til at det, til tross for omfattende serveringsvirksomhet, ikke har vært behov for å transportere matavfall bort fra konserthuset siste 7 år.

Miljøplanen for 2018 – 2030 danner et godt utgangspunkt for å redusere konserthusdriftens samlede klimaavtrykk ytterligere. Studier som er gjort av tilsvarende virksomheter i Norge, viser at det området som sterkest påvirker klimaavtrykket for denne type virksomheter er **energiforbruk knyttet til byggdrift og transport**. Vi vil derfor avgrense denne redegjørelsen til disse områdene.

## *Energibruk*

Energibruken i Stavanger konserthus er knyttet til to hovedområder:

- Drift av bygning. Det vil si energi til lys, oppvarming, kjøling og drift av tekniske installasjoner.
- Transport. Det vil si transport av publikum, varer, utstyr, arbeidsreiser og artistreiser.

Energileveransen til driften har to hovedkilder: elektrisitet som i hovedsak er klimanøytral og naturgass som belaster klimaregnskapet.

Elektrisitetsforbruket har de siste 4 år vært redusert med 14 %. Det arbeides kontinuerlig med å redusere dette ytterligere. Det planlegges anskaffelse av nytt energioppfølgingssystem (EOS) og det arbeides med konkrete investeringsplaner for å skifte alle lyskilder i bygningen, inklusive scenelys, til LED. Dette er imidlertid store økonomiske løft som vil måtte tas over noen år. Det vises her til rapport fra Norconsult av 22. mars 2019, som også er oversendt rådmannen i Stavanger.

Energi til kjøling og oppvarming leveres fra Lyses fjernvarmesentral i Bjergsted. Selv om nytt EOS vil bidra til forbedret energistyring og redusere forbruket, vil hovedutfordringen fortsatt være at denne energileveransen kommer fra forbrenning av naturgass. Energisentralen er bygget med tanke på fremtidig tilknytning til gjenvinningsanlegget på Forus, men kan også legges om til elektrisitet. Hvis leveransen skal bli klimanøytral vil en måtte legge om til annen energikilde enn naturgass. Energisentralen er en del av Lyses infrastruktur og forsyner flere bygninger i området. Etter konserthusets vurdering vil omlegging av varmesentralen være det enkelttiltaket som vil ha størst direkte effekt på klimagassutslippene.

Stavanger konserthus IKS eier og drifter det nye konserthuset i Sandvigå 1, men har også ansvaret for konsertvirksomheten i Kuppelhallen. Denne bygningen eies direkte av Stavanger kommune. Kuppelhallen er ikke knyttet til fjernvarmeanlegget og bruker kun elektrisitet som energikilde. Det vil si at energiforbruket i hovedsak må antas å være klimanøytralt. Bygningen er imidlertid ikke energieffektiv. Ventilasjonsanlegg, el.anlegg og en rekke andre tekniske installasjoner er utdatert og tilfredsstillende ikke dagens krav. Det samme gjelder store vindusflater i foajeområdene og andre bygningsdeler, noe som fører til svært store energitap. Ut fra et miljøperspektiv er det et stort behov for å oppgradere denne bygningen. Det vises her til rapport fra Multiconsult datert 22. august 2018, som er oversendt rådmannen i Stavanger 1. oktober 2018.

*Transport*

Konserthusvirksomhet innebærer transport av mennesker og gods. Hovedtyngden av transportbehovet er lokalt, selv om artister og deres utstyr regelmessig fraktes over lengre distanser.

Publikum, som besøker konserthuset, kommer i all hovedsak fra Sør-Rogaland. Selv om konserthuset oppfordrer publikum til å gå, sykle eller reise kollektivt, velger en stor del av konserthusets publikum å benytte privatbil. Økt andel el-biler bidrar positivt, men det er likevel slik at publikumstransporten belaster klimaregnskapet mer enn ønskelig. Tilbakemeldinger fra publikum tyder på at flere ønsker å reise kollektivt, men det pekes på at kollektivtilbudet fra Bjegstedområdet oppleves som svært begrenset på kveldstid og i helger. Utslippsreduksjon på dette området vil, etter konserthusets vurdering, i stor grad være avhengig av utfasing av fosile kjøretøy og videre utbygging av kollektivtilbudet.

Stavanger konserthus er medlem i HjemJobbHjem og driver et aktivt holdningsskapende arbeid for å påvirke egne ansatte til i størst mulig grad å benytte kollektive transportmidler. HjemJobbHjem er et samarbeid mellom Rogaland Fylkeskommune, Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg kommune, Bysykkelen, Kolumbus, Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet. Målsetning er å redusere personbiltrafikken i byområdene gjennom å tilrettelegge for at flere velger å gå, sykle eller reise med kollektivtransport til og fra jobb. Ved å delta i denne ordningen ønsker Stavanger konserthus å bidra til regjeringens nullvekstmål. I Stavanger konserthus har ordningen ført til at 50% av arbeidstakerne går eller sykler til jobb. Ordningen gir gode resultater for arbeidsreiser på dagtid, men har begrenset effekt for arbeidsreiser på kvelder og i helger. Stavanger konserthus har også bidratt til å redusere administrative reiser ved økende bruk av videokonferanser.

Godstransporten til og fra konserthuset er i all hovedsak også lokal. Ved innkjøp av tekniske tjenester stilles krav om at leverandørene skal være lokalt basert. Dette sikrer kort responstid, samtidig som transport av teknisk personell og utsyr til de enkelte konsertproduksjonene reduseres. Restaurantdriften har sterkt fokus på kortreiste råvarer og bidrar på den måten til at transportbehovet holdes nede. Konserthuset vil i fremtiden kunne øke kravene til miljøvennlig leveranser på alle områder.

Selv om en stor del av konserthusets program fremføres av lokale utøvere, eksempelvis Stavanger Symfoniorkester, følger det av målsettingene for konserthuset at en hoveddel av programmet vil bestå av produksjoner som besøker Stavanger som ledd i landsomfattende eller internasjonale turneer. Stavangers geografiske plassering innebærer at en vanskelig kan unngå flyreiser og lange distanser med lastebiltransport. Stavanger konserthus har begrenset innflytelse på planleggingen av nasjonale og internasjonale turneer, men registrerer at det er et økende miljøfokus også i den kommersielle musikkbransjen. Stavanger konserthus vil, i den grad det er mulig, bidra til at det tas miljøvennlige valg i denne sammenhengen. Ved innlosjering av artister velger konserthuset, så langt det er mulig, hoteller som ligger nærmere enn 1 km, noe som innebærer at lokaltransport av artister i de fleste tilfeller bortfaller.

*Oppsummering*

Studier indikerer at energiforbruk er det området som sterkest påvirker konserthusdriftens samlede klimaavtrykk. Vi vil fortsette arbeidet med å kartlegge og redusere energibruken gjennom utfasing av energikrevende utstyr og innføring av nye energioppfølgingssystemer. Stavanger konserthus anbefaler at fjernvarmesentralen i Bjergsted legges om til klimanøytral energikilde. Konserthuset vil også arbeide for miljøvennlige transportløsninger knyttet til konserthusdriften. Fokus på energiforbruk betyr ikke at andre innsatsområder ikke har oppmerksomhet. Innsatsfaktorer som kildesortering, miljøvennlige produktvalg, vegetariske alternativer til kjøtt i kantinedriften og andre tiltak inngår i konserthusets miljøarbeid og vil bli fulgt opp aktivt i årene som kommer. Stavanger kommunes *Klima og miljøplan 2018 – 2030* definerer de overordnede målsettingene for kommunens miljøpolitikk og vil være et godt, retningsgivende dokument for det videre miljøarbeid i Stavanger konserthus.

Stavanger 06.09.2019

Per-Harald Nilsson  
administrerende direktør

REFERANSE  
PHN

DATO  
06.09.2019

---

**Saken behandles i følgende utvalg:**

**Sak nr.:**

**Møtedato:**

Styret i Stavanger konserthus IKS

10/19

16.09.2019

**10/19 ORIENTERING OM NOU 2019:11**

Enklere merverdiavgift med én sats

Forslag til vedtak:

*Sak om NOU 2019:11 - Enklere merverdiavgift med én sats, tas til orientering.*

## ORIERING OM NOU 2019:11 - Enklere merverdiavgift med én sats

Finansdepartementet oppnevnte den 18. januar 2019 et ekspertutvalg (Forenklingsutvalget), som fikk i mandat å vurdere hvordan merverdiavgiften kan utformes enklere og med færre satser. Utvalget ble videre bedt om å vurdere om det er hensyn som tilsier reduserte satser og nullsatser i merverdiavgiften, og om slike hensyn kunne vært ivaretatt bedre og mer effektivt gjennom andre virkemidler enn differensiering av merverdiavgiften. Finansdepartementet mottok utvalgets rapport 15. mai 2019 og sendte NOU 2019:11 ut på høring 29. mai.

Selv om utvalgets mandat primært var knyttet til problemstillinger omkring reduksjon av antall avgiftssatser i momssystemet, bemerker utvalget at dagens utstrakte unntak innenfor kultur- og idrettssektoren gir et uoversiktlig regelverk: *«..Selv om det i utgangspunktet ligger utenfor utvalgets mandat, vil utvalget likevel anbefale at det foretas en ny vurdering av å innlemme flere deler av kultur- og idrettssektoren i merverdiavgiftssystemet, med alminnelig sats. Et hensyn bør være om en slik utvidelse kan bidra til forenkling av merverdiavgiftssystemet. Et bredere avgiftsgrunnlag vil forenkle regelverket, særlig for de mange virksomhetene som i dag driver delvis merverdiavgiftspliktig og delvis merverdiavgiftsunntatt virksomhet. Unntakene bør likevel vurderes i lys av spesielle hensyn i sektoren, herunder å skjerme den frivillige del av sektoren.»*

For norske kulturhus er denne anbefalingen svært interessant. Den støtter opp om en anbefaling som i lang tid har vært gitt fra en rekke sentrale interesseorganisasjoner på musikk og scenekunstheltet. De fleste interesseorganisasjoner på kulturfeltet anbefaler at musikk og scenekunst området bør tas inn i momssystemet, men med lav sats. Behovet for forenkling er godt dokumentert, både gjennom store etterberegningssaker i kommunale og fylkeskommunale kulturbygg og en rekke saker blant næringsdrivende i bransjen.

### Høring

I følge [www.regjeringen.no](http://www.regjeringen.no) er det kommet inn rundt 150 hørings svar fra ulike deler av norsk samfunnsliv. Et flertall av disse representerer næringer som allerede er innenfor momssystemet, og som har lav sats. For disse vil en fjerning av lavmomsen føre til en avgiftsøkning, som går rett på bunnenlinjen. Sentrale aktører som NHO og Virke peker på at innføring av alminnelig sats på 23% vil føre til svekket konkurransekraft for reiseliv, transport og andre som i dag har lav sats og konkurrerer mot utlandet. For aktører som i dag har alminnelig sats på 25% vil utvalgets anbefaling om å innføre alminnelig sats på 23 % innebære en avgiftsreduksjon.

På kulturfeltet har vi merket oss at KS blant annet uttaler følgende:

*«KS deler ekspertutvalgets vurdering av at merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet er uoversiktlig. Etter KS' vurdering tilsier dette at endringer i merverdiavgiften innen kultur- og idrettsområdet ikke bør gjennomføres basert på en isolert vurdering kun for tjenestene som er merverdiavgiftspliktige, men at dette først eventuelt bør skje etter en bredere gjennomgang.»*

Norsk kulturråd har også uttalt seg, og er i sitt hørings svar opptatt av et eventuelt bortfall av indirekte subsidiering gjennom lavmoms, som blant annet gjelder museer (12%) og bøker (0%), ikke kan innføres uten at det samtidig innføres subsidier som kompenserer for bortfallet av avgiftsfordelen. Om de delene av kulturlivet som i dag står utenfor momssystemet, og dermed ikke har noen fradragsrett, uttaler Norsk kulturråd:

*«Flere representanter for teater-, konsertarenaer og kulturhus har tatt til orde for at også disse bør innlemmes i merverdiavgiftssystemet. Premissene for disse synspunktene er imidlertid både redusert sats og muligheten til å få fradrag for inngående merverdiavgift, noe positive erfaringer fra museumssektoren siden 2010 underbygger. Kulturrådet kan se hensiktsmessigheten i at teatre, konsertarenaer og kulturhus likebehandles med museene, og mener dette også kan gi forenkling. Men vi minner samtidig om at de overordnede spørsmålene omkring forholdene mellom avgiftspolitikken og kulturpolitikken først må avklares.»*

Stavanger konserthus er medlem i Norske kulturhus, som organiserer de aller fleste konsert- og kulturhus i Norge. Konserthuset har, i samarbeid med sine juridiske rådgivere, utarbeidet høringsuttalelsen for Norske kulturhus. De kommunalt og fylkeskommunalt eide kulturhusene har en ekstra komplisert situasjon, ettersom man må håndtere både komplekse problemstillinger knyttet til Lov om momskompensasjon for kommuner og fylkeskommuner og Lov om merverdiavgift. Høringsuttalelsen fra Norske kulturhus er den eneste som går spesifikt på konsert- og kulturhusenes situasjon og gjengis derfor i sin helhet.

## UTTALELSE FRA NORSKE KULTURHUS

### 1. Innledning

Norske kulturhus oversender med dette høringsuttalelse i forbindelse med NOU 2019:11 «Enklere merverdiavgift med én sats» (heretter også «Forenklingsutvalgets forslag»).

Norske kulturhus jobber for å styrke kulturhusenes evne til bærekraftig drift og formidling av levende kultur. Vår visjon er en attraktiv og levende kultur der folk bor, fordi kultur gir bedre helse og levekår, og visker ut ulikheter.

Forenklingsutvalget har i forslaget kapittel 7 s. 64 bemerket at dagens utstrakte unntak innenfor kultur- og idrettssektoren gir et uoversiktlig regelverk. Selv om det i utgangspunktet ligger utenfor utvalgets mandat, har utvalget likevel anbefalt at det foretas en ny vurdering av å innlemme flere deler av kultur- og idrettssektoren i merverdiavgiftssystemet, med alminnelig sats. Et hensyn bør være om en slik utvidelse kan bidra til forenkling av merverdiavgiftssystemet. Det vises til at et bredere avgiftsgrunnlag vil forenkle regelverket, særlig for de mange virksomhetene som i dag driver delvis merverdiavgiftspliktig og delvis merverdiavgiftsunntatt virksomhet.



Forenklingsutvalget foreslår videre at dagens reduserte satser og fritak avvikles, og at det innføres én felles merverdiavgiftssats. Utvalget mener at satsen for kultur og idrett bør økes til en ny alminnelig sats med 23 %, jf. NOU 2019:11 kapittel 7 s. 64.

Norske kulturhus vil med dette inngi høringsuttalelse til Forenklingsutvalgets forslag. Våre merknader vil i hovedsak være knyttet til Forenklingsutvalgets kap. 7 (Kultur og Idrett). I dette brev punkt 2 vil Norske kulturhus inngi merknader til forenklingsutvalgets forslag om å innlemme flere deler av kultur og idrettssektoren i merverdiavgiftssystemet. I brevets punkt 3 vil Norske kulturhus inngi merknader til Forenklingsutvalgets forslag om å øke dagens lave satser (12 %) til en ny alminnelig sats (23 %).

## **2. Merknader til forenklingsutvalgets forslag om å innlemme flere deler av kultur og idrettssektoren i merverdiavgifts systemet**

Forenklingsutvalget har i kapittel 7 s. 64 bemerket at dagens utstrakte unntak innenfor kultur- og idrettssektoren gir et uoversiktlig regelverk, jf. ovenfor punkt 1.

Norske kulturhus mener at det bør innføres merverdiavgift (heretter også «MVA») på salg av billetter som gir adgang til å overvære musikk og scenekunst (heretter også kalt «kulturmomms») men at det fremdeles bør være en *redusert/lav sats*. Vi vil i det følgende begrunne dette standpunktet, jf. nedenfor punkt 2.1 til 2.11.

### **2.1. Dagens regelverk medfører en konkurransemessig forskjellsbehandling**

Dagens regelverk medfører en konkurransemessig forskjellsbehandling for kulturaktører som konkurrerer om dels de samme kundene. Omsetning av billetter til kinoer, museer, gallerier, fornøylesparker og opplevelsessentre er avgiftspliktig med redusert sats 12 % og med *fradragsrett* for inngående merverdiavgift, mens billetter til teater og konserter er avgiftsunntatt uten fradragsrett. Dette strider mot nøytralitetsprinsippet i avgiftsretten. Vi mener at likeartede tjenester innenfor det samme markedssegmentet bør underkastes lik avgiftsbehandling.

Slik regelverket er i dag er det ikke fradragsrett for unntatte tjenester innen kultur, som for eksempel en konsert, og kostnadene må derfor i større grad “bakes inn” i prisene. Dersom det ble innført avgiftsplikt på slike tjenester ville dagens forskjellsbehandling i stor grad avhjelpest.

Norske kulturhus registrerer at noen aktører har hevdet at innføring av kulturmomms vil kunne innebære dyrere billetter. Vi mener at dette ikke nødvendigvis vil bli en effekt. Begrunnelsen er at arrangørene, ved innføring av avgiftsplikt, vil få *fradragsrett* for inngående merverdiavgift og at bunntinjen med dette vil bedres for mange aktører. Kostnadsbildet vil selvsagt variere fra arrangør til arrangør, men det er ikke automatisk slik at innføring av MVA vil medføre dyrere billetter.

Vi påpeker også at større aktører som regel allerede har annen avgiftspliktig omsetning og derfor må bruke mye ressurser på beregninger av fordelingsnøkler/vurdere hvilken del av virksomheten kostnaden hører hjemme. Ved å slippe å gjøre dette arbeidet kan det administrative arbeidet reduseres, noe som kan medføre en kostnadsreduksjon, som igjen kan påvirke billettprisen i form av en reduksjon.

At dagens regelverk medfører en konkurransemessig forskjellsbehandling i forhold til sammenlignbare aktører er forhold som etter vår oppfatning innebærer at det bør innføres kulturmomms med lav sats.

## **2.2. Dagens regelverk medfører administrative utfordringer - fordeling**

Forenklingsutvalget foreslår å øke de reduserte satsene da dette, ifølge utvalget, vil gi et enklere regelverk. Til dette vil Norske kulturhus påpeke at det *ikke* er skillet mellom alminnelig og reduserte satser som er den store utfordringen i dagens regelverk. Det som virkelig er utfordringen i dagens regelverk er skillet mellom avgiftspliktig og avgiftsunntatt virksomhet, samt skillet mellom merverdiavgiftsregelverket og kompensasjonsregelverket.<sup>1</sup>

Våre medlemmer opplever at det er dette som skaper de virkelig store utfordringene og som er ressurs- og kostnadskrevende. Vi vil i det følgende gjøre rede for noen av disse utfordringene.

Flere kulturaktører har i tillegg til avgiftsunntatt billettsalg også avgiftspliktig omsetning av reklame, butikk, mat/servering. Dette skaper store administrative utfordringer i forhold til fordeling av inngående avgift. Slike administrative utfordringer var et viktig hensyn ved innføringen av avgiftsplikt på inngangspenger til kinoer, museer og fornøylesparker. Vi påpeker at fordelingsproblematikken er minst like fremtredende for kulturaktører innen musikk og scenekunst.

Salg av billetter til bl.a. teater- opera- og ballettforestillinger, konserter og dansetilstelninger med levende musikk er unntatt fra merverdiavgift<sup>2</sup>. Det foreligger derfor ikke fradragsrett for inngående avgift på anskaffelse av varer og tjenester til bruk i slik virksomhet. Både private og offentlige aktører innenfor denne bransjen vil imidlertid ofte – i tillegg til billettinntekter – ha avgiftspliktig omsetning i form av reklame, mat/servering, butikk mv. Slik delt virksomhet skaper administrative utfordringer ettersom det kun vil foreligge forholdsmessig fradragsrett for inngående merverdiavgift på fellesanskaffelsene, herunder i mange tilfeller med bruk av kompliserte fordelingsnøkler.

---

<sup>1</sup> Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. (merverdiavgiftskompensasjonsloven/kompl.)

<sup>2</sup> Merverdiavgiftsloven (mval.) § 3-7

En lovendring hvor billetter til ulike former for musikk og scenekunst blir gjort merverdiavgiftspliktig, vil gi betydelige forenklinger knyttet til fordeling av inngående merverdiavgift. Vi påpeker at dette var mye av bakgrunnen for at Kulturmomsutvalget<sup>3</sup> enstemmig gikk inn for innføring av en breddemodell som innebærer at man opphever avgiftsunntaket for adgangsbilletter til kulturarrangementer.

For kulturhusene tilsier hensynet til administrative forenklinger at det bør innføres avgiftsplikt på omsetning av billetter til musikk- og scenekunst. Enkelte vil muligens peke på at alle næringsdrivende som driver delt virksomhet vil ha utfordringer i forhold til forholdsmessig fordeling av inngående avgift – og at kulturhusene i så måte ikke står i noen særstilling. Til dette er det å bemerke at kulturhusene står i en særstilling da de også må forholde seg til kompensasjonsregelverket, som skaper ytterligere utfordringer knyttet til fordeling av inngående avgift – utover det en «vanlig» næringsdrivende med delt omsetning har. Se også nærmere om dette nedenfor.

Norske kulturhus påpeker at dersom det blir innført kulturmoms vil aktørene slippe å forholde seg til en ytterst komplisert regelverk, jf. beskrivelsen ovenfor, noe som vil kunne innebære store kostnadsbesparelser, både for aktørene og for skatteetaten.

### **2.3. Parallellen mot innføringen av avgiftsplikt på romutleie i hotellvirksomhet**

Norske kulturhus påpeker at hensynet til å redusere de administrative kostnadene både for de næringsdrivende og for skatteetaten var hovedårsaken til at det ble innført avgiftsplikt på romutleie i hotell-virksomhet mv. Dette hensynet slår enda mer til for offentlige kulturaktører som har større utfordringer knyttet til fordeling av inngående avgift enn det hotellene i sin tid hadde. Dette skyldes at offentlige kulturhus først må fordele inngående avgift mellom meldingen for merverdiavgiftskompensasjon og alminnelig MVA melding. Deretter må det foretas ytterligere fordeling innenfor disse to avgifts-regimene.

Begrunnelsen for innføringen av avgiftsplikt på romutleie i hotellvirksomhet med redusert sats 8 % (nå 12 %) tilsier at det bør innføres avgiftsplikt for omsetning av billetter som gir rett til å overvære musikk og scenekunst.

Romutleie av hotellvirksomhet mv. ble merverdiavgiftspliktig med virkning fra 1. september 2006. Før dette tidspunktet var utleie av romutleie i hotellvirksomhet mv. unntatt avgiftsplikt. Hoteller mv. hadde derfor ikke fradragsrett for inngående avgift til slik virksomhet. Mange overnattingssteder hadde imidlertid også avgiftspliktig omsetning som for eksempel servering. Dette skapte vanskelige grensdragninger som ga administrative problemer og uheldige tilpasninger. Videre oppstod avgiftskumulasjon ved at ikke-fradragsberettiget merverdiavgift normalt ble innbakt som et påslag i prisen på overnattingstjenesten.

---

<sup>3</sup> NOU 2008:7 s. 182

I tillegg innebar Høyesteretts dom i den såkalte Porthuset-saken at overnattingsbedrifter delvis kunne fradragføre inngående avgift på oppføringskostnadene ettersom de enkelte overnattingsrom var delvis til bruk i avgiftspliktig omsetning med mat og drikke fra minibar, pay TV mv.

For å redusere administrative byrder knyttet til fordeling av inngående merverdiavgift, herunder ønsket om å unngå avgiftskumulasjon, ble det derfor innført avgiftsplikt på romutleien i hotellvirksomheter og lignende virksomhet. Fra lovforarbeidene<sup>4</sup> siteres følgende:

*«Regelverket er krevende å praktisere både for forvaltningen og for de næringsdrivende.*

*På*

*oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet har Rambøl Norge AS foretatt en måling av*

*administrative kostnader av merverdiavgiftsregelverket for de næringsdrivende.*

*Virksomheter med omsetning både innenfor og utenfor merverdiavgiftssystemet har større administrative kostnader enn ordinære avgiftspliktige. [...] Den fordelingsproblematikk som foreligger etter gjeldende rett vil bli fjernet ved at det innføres merverdiavgift på romutleie i hotellvirksomhet mv. Dette vil innebære betydelige forenklinger i regelverket som vil komme både de næringsdrivende og forvaltningen til gode. Ved en avgiftsplikt også for romutleie vil inngående merverdiavgift vedrørende utgifter til bruk i hotellvirksomheten kunne fradragføres i sin helhet.»*

Hensynet til å redusere de administrative kostnadene både for de næringsdrivende og for avgiftsetaten var derfor hovedårsaken til at det ble innført avgiftsplikt på romutleie i hotellvirksomhet mv.

Vi påpeker at tilsvarende hensyn slår enda mer til for kommunale kulturhus, som har omsetning av billetter til teater-, opera- og ballettforestillinger, konserter mv. Begrunnelsen er at kommunale kulturhus vil kunne ha rett til både momskompensasjon og fradrag for inngående avgift for anskaffelser som relaterer seg til den merverdiavgiftspliktige delen av virksomheten; reklame, butikk, mat/servering mv.

Dette skaper større utfordringer knyttet til fordeling av inngående avgift enn det hotellene i sin tid hadde før innføringen av avgiftsplikt på romutleie. Dette fordi offentlige kulturhus først må fordele inngående avgift mellom avgiftspliktig virksomhet og kompensasjonsberettiget virksomhet. Deretter må det innenfor den kompensasjonsberettigede delen foretas en fordeling av inngående avgift mellom egenarrangementer som anses som økonomisk aktivitet og egenarrangementer som anses som ikke- økonomisk aktivitet<sup>5</sup>, i tillegg må andel timer utleie til eksterne arrangører trekkes ut. Utleien av lokaler til andre må i tillegg fordeles mellom avgiftsunntatt utleie til

<sup>4</sup> Ot.prp.nr. 1 (2005-2006) punkt 25.2.4

<sup>5</sup> Finansdepartementets fortolkningsuttalelse av 27. juni 2016

eksterne konsertarrangører og avgiftspliktig utleie<sup>6</sup> til bedrifter som bruker lokalene til avgiftspliktige konferanser mv.

Norske kulturhus påpeker at fordeling som beskrevet ovenfor må foretas både for oppføringskostnader og driftskostnader. Det sier seg selv at dette skaper betydelige praktiske utfordringer og merarbeid for kommunale kulturhus. Ved innføring av avgiftsplikt på omsetning av billetter som gir rett til å overvære musikk og scenekunst, vil disse fordelingsproblemene bli eliminert eller sterkt redusert.

#### **2.4. Dagens regelverk medfører avgiftskumulasjon («innlåsingeffekter»)**

Norske kulturhus påpeker at problemet med avgiftskumulasjon vil bli eliminert eller sterkt redusert dersom det innføres avgiftsplikt på omsetningen av billetter som gir rett til å overvære musikk og scenekunst. Dagens regelverk medfører at ikke fradragsberettiget inngående merverdiavgift veltes over på kundene gjennom et skjult MVA-påslag i billettprisen. Det er derfor ikke gitt at innføring av avgiftsplikt på kulturområdet vil gi høyere billettpriser slik deler av musikkbransjen (artister, arrangører mv.) pekte på da forslaget om innføring av avgiftsplikt ble sendt på høring våren 2008.

Omsetning av billetter som gir rett til å overvære musikk- og scenekunst er ikke avgiftspliktig.<sup>7</sup> Dette innebærer at kulturhusene ikke har fradragsrett for inngående avgift på oppførings- og driftskostnader som relaterer seg til egne arrangementer med musikk- og scenekunst. Videre vil det ikke foreligge fradragsrett for anskaffelser som relaterer seg til utleien av konsertsaler mv. til eksterne arrangører da utleie av fast eiendom er avgiftsunntatt omsetning.<sup>8</sup> Det er heller ikke mulig å la seg frivillig registrere for slik utleie da arrangøren (leietaker) driver avgiftsunntatt virksomhet med salg av billetter som gir adgang til musikk og scenekunst. Videre gir ikke utleie av fast eiendom rett til kompensasjon av merverdiavgift etter kompensasjonsloven.<sup>9</sup>

Selv om offentlige kulturhus har kompensasjonsrett på egne arrangement som ikke anses som økonomisk aktivitet (se nedenfor punkt 2.6), vil det likevel oppstå betydelige innlåsingeffekter ved at påløpt inngående avgift på investeringer og driftskostnader ikke kommer til fradrag på grunn av forholdene som beskrevet i avsnittet ovenfor. Denne merkostnaden vil erfaringsmessig bli veltet over på publikum gjennom et skjult MVA påslag i billettprisen.

Ved å innføre avgiftsplikt på billettsalget, vil kulturhusene i utgangspunktet ha full fradragsrett og problemet med avgiftskumulasjon vil bli eliminert, eller sterkt redusert, og kostnadsbasen vil reduseres for det enkelte kulturhus. Det er derfor ikke gitt at innføring av avgiftsplikt på billettsalget vil føre til høyere billettpriser slik deler av musikkbransjen

<sup>6</sup> Forutsatt frivillig registrering for utleie av bygg eller anlegg, jf. merverdiavgiftsloven § 2-3 første ledd

<sup>7</sup> Merverdiavgiftsloven § 3-7 første ledd

<sup>8</sup> Merverdiavgiftsloven § 3-11 første ledd

<sup>9</sup> Merverdiavgiftskompensasjonsloven § 4 annet ledd nr. 3

(arrangører, artister mv.) pekte på da forslaget om innføring av avgiftsplikt ble sendt på høring våren 2008. Norske kulturhus mener at innføring av avgiftsplikt på kulturtjenester vil avhjelpe dagens avgiftskumulasjon.

## **2.5. Likebehandling ift. Sverige og Danmark**

Både i Sverige og Danmark er adgangen til konserter og teaterforestillinger merverdiavgiftspliktig. Det følger av den svenske merværdeskattelagen at adgang til konserter, sirkus-, teater-, opera- eller ballettforestillinger er merverdiavgiftspliktig med sats 6 %.<sup>10</sup> I Danmark er adgangen til konserter, teaterforestillinger og lignende avgiftspliktig. Norske kulturhus mener at det ikke noen grunn til at Norge skal ha et annet regelverk her enn våre naboland. Vi påpeker at satsen bør være lav, slik den også er i Sverige (hvor den er så lav som 6 %).

## **2.6. Avgrensningsproblemer ift. konkurransebegrensningsregelen i merverdiavgiftskompensasjonsloven vil kunne avhjelpes**

Innføring av avgiftsplikt på billettsalg til konserter og teater mv. vil medføre at kommuner mv. vil bli avgiftspliktige på lik linje med andre aktører som selger billetter til konserter, teaterforestillinger mv. Norske kulturhus påpeker at avgrensningsproblemer knyttet til konkurransebegrensningsregelen i merverdiavgiftskompensasjonsloven<sup>11</sup> kan unngås som en følge av innføring av avgiftsplikt på billettsalget. Kommunale kulturaktører vil dermed kunne unngå merarbeidet med å bruke tid og ressurser på å vurdere hvilke egenarrangementer som skal anses som økonomisk aktivitet og ikke økonomisk aktivitet.

Et kommunalt kulturhus vil i utgangspunktet ha rett til kompensasjon for inngående avgift på alle anskaffelser som relaterer seg til kulturhuset sin virksomhet. Det ytes imidlertid ikke kompensasjon dersom kulturhuset driver virksomhet som rammes av den såkalte konkurransebegrensningsregelen i kompl. § 4 annet ledd nr. 4 som har følgende ordlyd:

*«Det ytes ikke kompensasjon når virksomheter som nevnt i § 2 første ledd bokstav a og b [kommune, fylkeskommune, interkommunale selskaper] driver økonomisk aktivitet og denne aktiviteten kan være i konkurranse med virksomheter som ikke er kompensasjonsberettiget.»*

Kulturhusets egne arrangementer med musikk- og scenekunst gir derfor ikke rett til kompensasjon dersom disse arrangementene kan anses som økonomisk aktivitet (1) og denne aktiviteten er i konkurranse med andre virksomheter som ikke har rett til kompensasjon (2). Dette er kumulative vilkår som begge må være oppfylt for at retten til kompensasjon skal være avskåret.

<sup>10</sup> 7 kap. 1 § tredje ledd 5 ML

<sup>11</sup> Merverdiavgiftskompensasjonsloven § 4 annet ledd nr. 4

Motsetningsvis vil egne arrangementer, som ikke anses som økonomisk aktivitet, gi rett til kompensasjon. Da trenger man ikke ta stilling til vilkår nr. 2 om konkurransevridding ettersom vilkår 1 om økonomisk aktivitet uansett ikke er oppfylt. Dagens regelverk skaper store utfordringer ved vurderingen av hvilke arrangementer som skal anses som økonomisk aktivitet, eksempelvis vurdering av artist, sjanger, arrangementer som går med tap mv.

Vi går ikke nærmere inn på dette regelverket, men påpeker at det for kulturhusene vil være svært vanskelig, for ikke si umulig, å praktisere regelverket riktig slik at man ikke uberettiget krever momskompensasjon på egne arrangement som anses som økonomisk aktivitet. Norske kulturhus mener at disse utfordringene, som medfører store administrasjonskostnader mv., i stor grad kan avhjelpes med innføring av avgiftsplikt på salget av billetter som gir rett til å overvære musikk og scenekunst.

### **2.7. Dagens regelverk favoriserer en passiv utleiemodell fremfor en aktiv egenbruk av lokalene**

Norske kulturhus påpeker at Skattedirektoratet har uttalt<sup>12</sup> at ikke-bruken av lokalene skal fordeles forholdsmessig mellom egenarrangementer som anses som økonomisk aktivitet og egenarrangementer som anses som ikke-økonomisk aktivitet. Vi mener at Skattedirektoratets fortolkning av regelverket favoriserer en passiv utleiemodell fremfor en aktiv egenbruk av lokalene når det gjelder kommersielle arrangementer som anses som økonomisk aktivitet. Norske kulturhus mener at dette ikke er i samsvar med formålet til kompensasjonsloven. For sammenhengens skyld vil vi kort gjøre rede for problemstillingen.

Begrensninger i kompensasjonsretten er uttrykkelig regulert i kompl. § 4. Det fremgår *ikke* av ordlyden i kompl. § 4 at ikke-bruk skal medføre begrensninger i kompensasjonsretten. Det foreligger heller ikke uttalelser i lovforarbeidene eller rettspraksis som gir støtte for å innfortolke en slik begrensning.

Det ytes ikke kompensasjon for merverdiavgift på anskaffelser til bygg, anlegg eller annen fast eiendom for salg eller utleie<sup>13</sup>. Skattedirektoratet har i fellesskriv av 24. mai 2013 lagt til grunn at dersom en kommune eier en kunstgressbane som leies ut 6 timer av et døgn, så utgjør 6/24 ikke kompensasjonsberettiget bruk. Skattedirektoratets uttalelse i fellesskrivet innebærer at det kun er faktisk utleide timer som trekkes ut som ikke-kompensasjonsberettiget. Det uttales ikke noe om at eventuell ikke-bruk hos kommunen må tilordnes med en forholdsmessig andel på den ikkekompensasjonsberettigede utleien. Dette harmonerer også med det som uttales i et etterfølgende fellesskriv av 21. mai 2015 hvor det presiseres følgende vedrørende bakgrunnen for fellesskrivet av 24. mai 2013:

---

<sup>12</sup> Fellesskriv av 21. mai 2015

<sup>13</sup> Merverdiavgiftskompensasjonsloven § 4 annet led nr. 2

«[d]et sentrale ved fellesskrivet av 24. mai 2013 var at kommunen har eksklusivitet all den tid anlegget ikke leies ut, og derved kan man bare trekke ut den tiden anlegget leies ut». Vi anser at vi ikke har hjemmel til å henføre til bruk til utleieaktivitet flere timer enn det anlegget faktisk leies ut, fordi det kun er de timene kommunen ikke har eksklusivitet over anlegget som følge av utleien.»

Når Skattedirektoratet likevel har funnet hjemmel for å begrense kompensasjonsretten ved å tilordne en forholdsmessig andel av ikke-bruken til arrangementer som anses som økonomisk aktivitet – så er dette i og for seg i samsvar med øvrige uttalelser i fellesskrivet av 21. mai 2015, hvorefter det forutsettes at annen ikke-kompensasjonsberettiget aktivitet enn utleie vil påvirke kompensasjonsretten for ikke bruk av et anlegg. Vi går ikke nærmere inn på denne vurderingen i dette brev, men vil påpeke at vi mener at lovgiver ikke har ment at kompensasjonsloven ikke skal gi slike drastiske utslag.

Dersom ikke-bruken skal begrense kompensasjonsretten for egne arrangementer som anses som økonomisk aktivitet, vil det påløpe merverdiavgiftskostnader som kommunale kulturhus kan unngå ved å velge utleie til ekstern konsertarrangører. Dette er etter vår oppfatning ikke forenlig med kompensasjonslovens formål om avgiftsmessig nøytralitet. Kommunens valg av enten egenproduksjon eller utleie hva gjelder kommersielle arrangement som anses som økonomisk aktivitet skal ikke gi ulikt resultat.

Norske kulturhus påpeker at slike vridningseffekter kan unngås dersom det innføres avgiftsplikt på omsetning av billetter som gir adgang til å overvære musikk og scenekunst.

## **2.8. utfordringer knyttet til dokumentasjonen av bruken av kulturhus - justeringsreglene**

Et kulturhus vil anses som en kapitalvare etter justeringsreglene<sup>14</sup> og regelverket<sup>15</sup> oppstiller krav til å dokumentere bruken av kapitalvaren. Bruken av kulturhuset skal dokumenteres med målsatte tegninger eller lignende av bygget hvor det klart fremgår hvordan bygget eller anlegget er disponert til fradragsberettiget og ikke-fradragsberettiget formål. Ved endringer i bruken av kulturhuset, skal det ved utgangen av året foreligge en oversikt over bruken. Dersom eier av bygget er frivillig registrert skal det ved utgangen av året foreligge en oversikt over bruken av lokalene uavhengig av om det har vært endringer i bruken.

For offentlige kulturhus som er frivillig registrert, skaper dette betydelige praktiske utfordringer:

- Egenarrangementer som ikke er økonomisk aktivitet – kompensasjonsrett

<sup>14</sup> Kompl. § 16, jf. kompensasjonsforskriften § 6 som viser til de alminnelige reglene om rett og plikt til å justere, herunder dokumentasjon mv. i merverdiavgiftsforskriften (FMVA).

<sup>15</sup> Merverdiavgiftsforskriften (FMVA) 9-1-3



- Egenarrangementer som er økonomisk aktivitet – ikke kompensasjonsrett
- Utleie til selvstendig arrangører – ikke kompensasjonsrett
- Utleie til MVA registrerte bedrifter mv. som skal bruke lokalene til avgiftspliktige konferanser mv. – fradragsrett
- Annen utleie til bedrifter – julebord o.l. – ikke fradragsrett
- Hvordan dokumentere bruken? Hva med «ikke-bruk» ?

Norske kulturhus påpeker at innføring av avgiftsplikt på omsetning av billetter som gir adgang til å overvære musikk og scenekunst vil gi betydelige forenklinger i forhold til å dokumentere bruken av et kulturhus. Videre ville offentlige kulturhus kunne unngå å bruke betydelige ressurser på å skille mellom kompensert og fradragsført inngående merverdiavgift i kontoen/oppstillingen i regnskapet over den aktuelle kapitalvare,<sup>16</sup> slik de må i dag. En innføring av kultur moms med lav sats vil dermed kunne innebære en betydelig forenkling og kostnadsbesparelser for kulturhusene.

## 2.9. Særlig om justeringsreglene og betydningen av en lovendring

Som nevnt vil et kulturhus utgjøre en kapitalvare etter justeringsreglene. Ved endringer i bruken skal det justeres for kompensert / fradragsført merverdiavgift på oppføringskostnadene. I korte trekk innebærer justeringsreglene at et kulturhus må justere merverdiavgiften dersom den kompensasjonsberettigede bruken av kulturhuset endres i løpet av justeringsperioden på 10 år regnet fra ferdigstillelse av bygget.

Også en *lovendring* regnes som en justeringshendelse. En lovendring som medfører at en avgiftspliktig virksomhet blir ikke-avgiftspliktig vil dermed lede til en nedjustering av tidligere fradragsført / kompensert merverdiavgift. Det skal imidlertid ikke skje en oppjustering dersom en lovendring medfører at bruken endres fra ikke-avgiftspliktig til avgiftspliktig formål.<sup>17</sup>

For det tilfelle at det innføres avgiftsplikt på omsetning av billetter som gir adgang til å overvære musikk og scenekunst, påpeker vi at eieren av kulturhuset bør ha rett til å foreta årlige oppjusteringer fra og med det året en slik lovendring eventuelt trer i kraft, dvs. at det skal være anledning til å justere for anskaffelser som er gjort *før* lovendringen trådte i kraft.

Da forslaget til gjeldende justeringsregler ble behandlet i finanskomiteen, pekte komiteens mindretall også på at lovendring som justeringshendelse bør gjelde «begge veier». Fra finanskomiteens innstilling<sup>18</sup> hitsettes følgende om dette:

*«Disse medlemmer viser videre til at det for tilfelle at avgiftsplikten innskrenkes som følge av en lovendring, slik at en virksomhet som tidligere var avgiftspliktig ikke lenger er det,*

<sup>16</sup> Merverdiavgiftsforskriften (FMVA) § 9-1-2

<sup>17</sup> Mval. § 9-2 første ledd annet punktum

<sup>18</sup> Innst. O. nr. 94 (2006-2007) pkt. 5.2

*forslås at det skal skje justering av den fradragsførte merverdiavgiften. Disse medlemmer mener hensynet til parallellitet i regelverket tilsier at det også for de tilfeller hvor en virksomhets avgiftsplikt utvides som følge av lovendring, bør være anledning til å justere for anskaffelser som er gjort før lovendringen trådte i kraft.» (vår understreking).*

Norske kulturhus er enig med komiteens mindretall, og mener at dette bør hensyntas ved en eventuell innføring av avgiftsplikt på billettsalget.

#### **2.10. Skjerming av de mindre aktører**

Norske kulturhus påpeker at det vil kunne være formålstjenelig å «skåne» de minste arrangørene fra avgiftsplikt. Dette vil f.eks. kunne reguleres gjennom en forhøyet registreringsgrense på kr 140 000 tilsvarende det som gjelder for ideelle og allmenntillegte organisasjoner/eventuelt at det utredes en ordning som gir rett til frivillig registrering i Merverdiavgiftsregisteret.

#### **2.11. Oppsummering**

Oppsummeringsvis vil Norske kulturhus påpeke at det er mange gode grunner til å innføre kulturmoms. De fleste aktørene har i dag avgiftspliktig omsetning og det eksisterende regelverket skaper store utfordringer som det fremgår ovenfor, herunder konkurransemessig forskjellsbehandling, komplisert regelverk som skaper administrative utfordringer både i forhold til avgiftspliktig omsetning/unntatt omsetning og kompensasjonsregelverket (herunder konkurransereguleringen), avgiftskumulasjon, ikke-bruk problematikk og justeringsreglene.

Innføring av avgiftsplikt på billettsalget vil, etter vår oppfatning, kunne skape et enklere regelverk som er lettere å forholde seg til og som vil medføre færre avgrensingsproblemer enn dagens regelverk.

### **3. Vedr. forslaget til å øke dagens reduserte sats til ny alminnelig sats**

Norske kulturhus viser til NOU 2019:11 s. 64, hvor det fremgår at utvalget mener at satsen for kultur og idrett bør økes til alminnelig sats. Utvalget mener at et ønske om å støtte kultur- og idrettstilbud bør ivaretas gjennom direkte bevilgninger over budsjettets utgiftsside og viser til at dette vil gi et enklere regelverk å praktisere, og synliggjøre hvilke tilbud som mottar støtte og hvor mye som mottas. Utvalget viser også på s. 63 til at svært mange tilbydere har ulike typer omsetning som skal beregnes med ulike satser, og at en del også har unntatt omsetning, og at det i en del tilfeller kan være krevende å bestemme om et tilbud kvalifiserer for redusert sats.

Forslaget vil innebære økt merverdiavgift (hele 23 %) på tjenester som kino, utstillinger mv. (hvor det i dag er lav sats med 12 %). Norske kulturhus er ikke enig i ovennevnte forslag og mener at det fremdeles bør være lav MVA-sats på kultur- og idrettsområdet.

Som det fremgår ovenfor under punkt 2 mener vi at det bør innføres avgiftsplikt på omsetning av billetter som gir rett til å overvære musikk og scenekunst. Dette betyr imidlertid ikke at MVA satsen bør være høyere enn dagens sats på 12 %. Norske kulturhus mener at satsen innenfor kulturområdet fremdeles bør være *lav* og vil i det følgende begrunne dette.

Norske kulturhus er ikke enig i utvalget sin vurdering om at regelverket med ulike satser er krevende å håndtere. Tvert imot mener vi at dagens system for reduserte satser er forholdsvis oversiktlig og ukomplisert. Det som imidlertid er *komplisert* i dagens system er vurderingene mellom avgiftspliktig og ikke-avgiftspliktig omsetning, fordeling av inngående merverdiavgift på fellesanskaffelser (herunder kompliserte vurderinger i forhold til fordelingsnøkler), og omsetning i henhold til kompensasjonsregelverket, jf. ovenfor under punkt 2. Det er på dette området det burde finne sted en lovendring, og den reduserte satsen bør etter vår oppfatning helt klart *ikke* endres. Det kan påpekes at dagens reduserte sats på 12 % *allerede* er *høy* i forhold til tilsvarende mange andre land, eksempelvis Sverige, hvor satsen er kun 6 %.

Å øke de lave satsene vil etter vår oppfatning ha mange negative virkninger. For det første vil konkurransesituasjonen (hvor det allerede er høye kostnader) for de norske aktørene kunne bli ytterligere forverret.

For det andre vil fjerning av lav sats med stor sannsynlighet medføre høyere billettpriser for bransjen, som igjen vil kunne føre til at færre bruker kulturtilbudene. Det er her viktig å påpeke at selve *innføringen* av avgiftsplikt på billettsalget etter vår oppfatning neppe vil medføre en tilsvarende økning i billettprisen, da aktørene også vil få fradragsrett for kostnader ved en slik innføring, jf. redegjørelsen ovenfor. Norske kulturhus mener at markedet neppe vil tåle en økning av lav sats fra 12 % til hele 23 % slik utvalget foreslår. Norske kulturhus mener at å fjerne lav sats vil ramme sosialt skjevte i samfunnet og ramme mangfoldet i norsk kulturliv. Det er viktig for Norske kulturhus å sikre lavest mulig billettpriser, slik at så mange som mulig har anledning til å benytte seg av tjenestene.

For det tredje vil Norske kulturhus påpeke at lav sats hovedsakelig er begrunnet i støtteformål/ønske om å bidra til økt bruk av kulturtjenestene. Mange kulturarrangement gir gode inntekter, men det er også viktig å bidra til et bredt kulturtilbud, hvor man kan tilby smalere arrangementer. Forenklingsutvalgets forslag om å fjerne de lave satsene synes å være hovedsakelig begrunnet å øke *statens inntekter*. Norske kulturhus mener at dette er et feilspor. Kulturområdet er et spesielt område, hvor det i mange tilfeller vil det være en *egenverdi* å kunne tilby et kulturtilbud til publikum. Norske kulturhus mener at det er naturlig å ha en redusert MVA sats innenfor kulturområdet fordi man i Norge bør legge til rette for en best mulig bruk av landets kulturtilbud.